

A fegyveres béke csődje.

Írta: Szegvári Sándorné.

Mikor évente kipróbálják a politikusok a népekből a mindig növekedő hadisarc millióit és milliárdjait, mindig azzal csittítgatják és ámitgatják őket, hogy ezek az óriási áldozatok okvetlenül szükségesek arra, egyedüli módját adják meg annak, hogy számukra a béke biztosított legyen.

Hogy mit jelentenek ezek a kiadások ránk, magyarokra nézve, azt eléggé jellemzik a következő kiáltó számok, amelyeket az 1912-iki költségvetésből veszünk: *Külügy 101 millió 500 ezer korona, honvédelem 68 millió.* És még a póthitelek. Ezzel szemben: *Allami népiskolák 18 millió, gazdasági népiskolák*

607 ezer korona. Tanítónőinket pedig meg akarják fosztani a nekik jogosan járó, a férfiakal egyenlő javadalmazásuktól. Legelembb kultúr- és gazdasági szükségleteink, legelembb gazdasági érdekeink elhanyagolására, a dreadnoughtok, az újabb és legújabb javított kiadású mordályok, az Auffenbergeken minden követelése megszavazására készítetik tehát a törvényhozókat azon ürügy alatt, hogy csak így lehet a nép legnagyobb kincsét: a békét biztosítani.

És most vizsgáljuk meg, mit mondanak nekünk az *események*.

Egy éve annak, hogy egy kultúr- és gazdasági nemzeti, még ürügyet sem keresve, rablóhadjáratot indított a török ellen. Mihelyt sikerült az expedíció, négy másik állam veti rá magát a legyőzött és elgyöngült félre s ne tagadjuk: csöndes, de biztos harmóniában az „európai koncerttel.” A jelek arra mutatnak, hogy a vérfürdő nem marad lokalizálva. Egy nagy *európai háború* komoly lehetősége, valószínűsége előtt állunk.

A rettenetes terhek tehát *nem* biztosították a békét, hanem igenis biztosították azt, hogy egy mai háború olyan borzadalmakkal teljes pusztításokat visz véghez emberéletben, anyagi és kultúrjavakban, hogy ehhez képest eltörpül mindaz a baj és szerencsétlenség, amely a múlt idők hadviselési a népekre zúdítottak.

A folyton növekedő, a szomszédot eszeveszetten túllícitálni akaró fegyverkezés nemcsak hogy nem biztosítja a békét, hanem ellenkezőleg: méhében rejtja a háború csiráját.

A katonatisztek, a hadiszergyártók, a szállítók és az ilyen vállalatoknál érdekelt részvényesek számával veszedelmesen növekedik a háborút okvetlenül és hevesen kívánó emberek száma.

A tisztek között pedig éppen a komoly, ambiciózus, hivatásáért rajongó elem az, amelyet a hosszú béke kétségbeejt. Főlöszlegesenek, kitartottaknak, a nép haszontalan terhének érzik magukat ezek a katonatisztek. Már a tekintélyes és befolyásos emberek egy nagy számának ez a *lelki diszpozíciója* is oly feszültséget halmaz fel idővel, hogy már ez is biztosítja a háború kitörését, ha csak alkalom kínálkozik.

A háborúk előidézői nagyon jól tudják, hogy a népek legvitalisabb érdekei ellen dolgoznak. És mint mindig, ha ily merényletek történnek az igazi népjólét ellen, szenvedélyeket igyekeznek ébreszteni és szítani, bűnbakokat felállítani, „hogy ezek ellen irányuljon a nép haragja. És hogy ezt a haragot aztán kellő időben gyilkos harci szenvedélyvé lehessen átváltoztatni. A négy király hadi kiáltványai között három van, amely vallási és faji szenvedélyekre apellál. Csak Nikita veti meg ezeket az eszközöket és itt is inkább saját költeményeiről szaval. Oroszországban ellenünk izgatnak és bennünk látják a háború akarát, nálunk Oroszország ellen irányítják az emberek haragját.

Pedig üres félrevezetésre szánt szavak mindezek.

Nem lehet a nemzeteket okolni, alapján még az egyes embereket sem vádolni, akik a boszorkányüstben mérget kevernek.

A rendszerben van a hiba. Abban a logikátlan és kegyetlen rendszerben, mely *elavult, kultúránkhoz idegen, kultúránkhoz méltatlan* eszközökkel akar még mindig operálni és célokat elérni.

Minden célt, mit ilyenkor emlegetnek, könnyebben és biztosabban lehetne *kultúreszközökkel* elérni. Vagy mondjuk ki kereken: *nem is lehet* ezeket a kérdéseket a népek valódi érdekeinek megfelelően *máskép megoldani*, mint kultúrelétünkéből sarjadt *modern eszközökkel*.

Vegyük például a kisebb nemzetek létérdekeit és a nemzetiségi kérdést. Ezek a dolgok bennünket, magyarokat is közelebből érdekelnék.

Biztosított internacionális béke mellett a kisebb nemzet nyugodtan fejlődhetik, de nyugodtan engedheti szabadon fejlődni a vele egy államkötelékben élő nemzetiségeket is. Teheti

ezt azért, mert senkinek sem lesz érdekében a nemzetiségeket izgatni, ha ki van zárva a háború lehetősége.

Mert hisz csak azért izgatják a nemzetiségeket hogy háború esetén az általuk lakott területet könnyebben lehessen megkaparintani, így a nemzetiségi kérdés éle teljesen letompul, különösen olyan viszonyok között, mint Magyarországon, ahol a hegemonia kérdése nem is lehet vita tárgya.

Ahol az ügy nem olyan egyszerű, ott is fentartható a béke akkor, ha nincsenek izgatottok. Látjuk ezt Svájcban, ahol német, francia és olasz békésen megél egymás mellett.

Gazdasági szempontból a fogyasztók nagy tömegeinek érdeke csak a nyitott piac lehet. Kolóniáit kiki hódítsa meg magának a maga *jobb áruival*, a maga *megbízhatóbb kereskedelmével*, a maga *magasabb kultúrájával*.

Mind a béke fentartása, mind a gazdasági érdekek ápolása és a nemzetiségi kérdések megoldása irányában *egy* kellene a népeknek legsürgősebben kikényszeríteniök: *a teljes döntési hatalommal ellátott, kötelező internacionális bíraskodás intézményének megalapítását*.

Hogy ez a reform életbe léphessen, ahhoz valamennyi kulturnemzet erős és határozott politikai akaratmegnyilvánulása volna szükséges. A parlamentek közös, internacionális meg egyezése alapján meg is lehetne tagadni a főlöszleges hadiköltségeket.

Ez a politikai akarat *ma már létezik*; de legnagyobb része ma még nem szabad, le van kötve a politikailag jogtalan *női nemben*. A férfiak többségében pedig még nincs meg, talán soha sem lesz meg kellő intenzitással ez az akarat. Láttuk ezt a múlt esztendőben, mikor a tripoliszi háború kitörése után nagy kulturnemzetek törvényhozó testületeiben is pillanatokra véstjósloán fellángolt a harci szenvedély. A férfiak, különösen ha tömegesen vannak együtt, nagy többségükben nem megbízhatók, mert még mindig felébrednek bennük az ősi szenvedélyek, a verekedő ösztönök.

De bezzeg megvan ez az akarat, ez az energia az *asszonyokban*-, sajnos, egyelőre nem láthatjuk hasznát, mert ezek az erők csak a politikai jog bírásával léphetnek akcióba. Ma még nincs politikai jogunk, nincs politikai befolyásunk. *Ezért és csakis ezért* lehetséges, hogy dicsőített kultúránk dacára, ma még mindig az erkölcs teljes hiánya, lábbaltiprása uralkodik a nemzetközi vonatkozásokban.

Hazudni, rabolni, gyilkolni, a gyengét leteperni és aztán egyesült erővel négy oldalról reátámadni, gazdasági és kulturértékeket irgalmatlanul elpusztítani, mindezt szentesíti, dicsőíti a *férfiuralomra* alapított és görcsösen fentartott rendszer.

Elő tehát *a nők politikai jogával, mindenekelőtt a magyar nő választójogával*, hadd érvényesüljenek végre a nemzetközi vonatkozásokban az erkölcs legelemibb követelése: az élet és a nyugodt társadalmi fejlődés biztonsága kulturális alapon.